

TWEEVINGERIGE LUIAARD HARTING, ROND 1850

Een prachtige collectie anatomische vloeistofpreparaten van gewervelde dieren trof Pieter Harting (1756-1838) aan toen hij in 1848 hoogleraar in de zoölogie werd. Jan Bleuland had omstreeks 1800 hiervoor de basis gelegd. Bijzonder fraai in de collectie zijn de combinatiepreparaten van skelet en weke delen, zoals de afgebeelde tweevingerige luiaard *Choloepus* sp.

De hoogleraar gebruikte de preparaten om studenten biologie en geneeskunde een zo compleet mogelijk beeld te geven van de verschillen en overeenkomsten in bouw van vissen, amfibieën, reptielen, zoogdieren en vogels. Zo zijn er bijvoorbeeld preparaten van oren van vogels en zoogdieren, huiden van slangen, stukken vacht van zoogdieren, delen van het verenkleed van vogels, hersenen van zoogdieren en vogels, foetussen van zoogdieren en open geprepareerde eieren van vogels en reptielen.

Harting gebruikte de collectie ook voor zijn meerdelig *Leerboek van de Grondbeginselen der Dierkunde in haren geheelen Omvang* (1862-1873). Dit leerboek had een bijna encyclopedische volledigheid. In de inleiding schrijft hij: 'Mogt dit beeld [het beeld van de anatomie van de gewervelde dieren] inderdaad hier en daar blijken dragen van naar eigen aanschouwing geschetst te zijn, dan ben ik daartoe in staat gesteld door het voortreffelijk kabinet van vergelijkende anatomie der hogeschool, waarvan het gedeelte hetwelk bestaat uit praeparaten van weke delen thans onder het beheer van mijnen ambtgenoot den hoogleraar W. Koster staat.'

Vanaf ongeveer 1900 veranderde de opzet van de biologiestudie en de preparaten raakten in onbruik. Nu bieden ze ons niet alleen een fascinerende blik in de dierlijke anatomie, maar vertellen ze ons ook over de biologie en de preparateerkunst van de negentiende eeuw.

Specimen two-fingered sloth, Harting, c. 1850

When Pieter Harting (1756-1838) was appointed professor of zoology in 1848 he was presented with a wonderful collection of anatomical specimens of vertebrates preserved in fluid. A round 1800 Professor Jan Bleuland had laid the foundations of this collection. Some particularly fine items in the collection are the combination specimens of skeleton and soft tissue, such as those of the two-fingered sloth, *Choloepus* sp. shown here.

The professor used the specimens to give biology and medical students as complete a picture as possible of the differences and similarities in structure of fish, amphibians, reptiles, mammals and birds. For example, there are specimens of the ears of birds and mammals, snake skins, pieces of the fur of mammals, parts of the plumage of birds, brains of mammals and birds, fetuses of mammals and specimens of opened eggs of birds and reptiles.

Harting also used the collection for his textbook in several volumes titled *Leerboek van de Grondbeginselen der Dierkunde in haren geheelen Omvang* (Textbook of the Basic Principles of Zoology in its Full Scope) (1862-1873). This textbook was almost encyclopaedically complete. In the introduction he writes: 'Should this picture [the picture of the anatomy of vertebrates] show signs here and there of having been drawn from my own observation, then I was enabled to do so by the college's excellent comparative anatomy collection, of which the part consisting of specimens of soft tissue is now managed by my colleague Professor W. Koster.'

From about 1900 onwards the biology course was planned differently and the specimens were no longer used. Now they offer us not only a fascinating view of zoological anatomy, but also tell us about biology and the art of preparing specimens in the nineteenth century.